

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9
The 9th STOU National Research Conference

การใช้สื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ในจังหวัดภูเก็ต
Media Using for Technology Transfer of Coconut Rhinoceros Beetle Controls in Phuket Province

สวลี รูปสม (Sawalee Rupsom)¹ บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)² บุญจมาศ อยู่ประเสริฐ (Benjamas Yooprasert)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความรู้ แหล่งความรู้ และปัญหาการระบาดของด้วงแรดมะพร้าวของเกษตรกร (2) ความต้องการของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (3) การใช้และประเมินสื่อ (4) ความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ประชากรที่ศึกษา คือ (1) ผู้ปลูกมะพร้าวที่ขึ้นทะเบียนจังหวัดภูเก็ต ปี พ.ศ.2561 จำนวน 861 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.07 ได้กลุ่มตัวอย่าง 165 คน (2) ผู้ปลูกมะพร้าวในพื้นที่การระบาดของด้วงแรดมะพร้าว จำนวน 31 คน (3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 6 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดอันดับ และ t-test ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าวอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้วงแรดเป็นศัตรูที่ร้ายแรงสำหรับมะพร้าว แหล่งความรู้ที่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ได้รับมากกว่าแหล่งอื่นๆ คือ สื่อกลุ่ม (2) เกษตรกรมีความต้องการเนื้อหาสาระของสื่อมากที่สุด คือ ลักษณะและวงจรชีวิตของด้วงแรดมะพร้าว แต่เจ้าหน้าที่มีความต้องการ เรื่องผลกระทบจากการทำลายของด้วงแรดมะพร้าวมากที่สุด (3) ปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูมะพร้าว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้วงแรดมะพร้าวและสัตว์ฟันแทะศัตรูมะพร้าว (4) เกษตรกรพึงพอใจต่อสื่อในภาพรวมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์ ข้อเสนอแนะของเกษตรกร คือ เวลาที่ใช้ในการดูสื่อไม่ควรเกิน 30 นาที เข้าใจง่าย และสามารถปฏิบัติตามได้

คำสำคัญ การใช้สื่อ ป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว จังหวัดภูเก็ต

¹ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช jir55@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช mailto:agashben@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were to study: (1) knowledge, resources, and the outbreak problem of coconut rhinoceros beetle of farmers (2) the needs of agricultural extension officers and farmers for media on coconut rhinoceros beetle prevention technology (3) media usage and assessment (4) satisfaction and suggestions of farmers. The study population was: (1) 861 registered coconut farmers of Phuket province in 2018. The sample group consisted of 165 samples by simple random sampling. (2) 31 samples for media learning test using purposive sampling among coconut farmers in the pandemic area of coconut rhinoceros beetles. (3) 6 agricultural extension officers in the coconut plantation area. Data collection via interviewing. Statistics used to data analysis were frequency, percentage, maximum value, minimum value, arithmetic mean, standard deviation, ranking and t-test. The results showed that: (1) Farmers has a high level of knowledge in coconut pest especially on the issue of coconut rhinoceros beetle which considered being the most vicious pest for coconut. The source of knowledge that were received more than other sources was group media. (2) Farmers needs the content of information about the characteristic and life cycle of coconut rhinoceros beetle issue and but the officials needs information about impact of damage from coconut rhinoceros beetle. (3) Farmers face the problem about the outbreak of coconut rhinoceros beetle, overall, was at a moderate level and between 2017-2018, the problem has decreased. (4) Overall, the satisfaction towards media was at the highest level especially on electronic system. The suggestion was that the learning content time for video should not exceed 30 minutes and the media method used should be easy to understand and easy to adopt for real practice.

Keywords: Media using, Coconut rhinoceros prevention, Phuket province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

บทนำ

การถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร ที่มีความแตกต่างทั้งในด้านอายุ เพศ การศึกษาและประสบการณ์ โดยการนำสื่อมาใช้เป็นตัวกลางในการเรียนรู้ นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากในปัจจุบันมีการใช้สื่อบุคคลเป็นส่วนใหญ่ คือ เจ้าหน้าที่ในพื้นที่เป็นหลักในการเข้าถึงเกษตรกร มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประกอบการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก และมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การนำสื่อมาใช้เป็นตัวกลางเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นรูปธรรม มากกว่าการฟังที่ต้องใช้จินตนาการในการประกอบให้เป็นรูปธรรมจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 23) กล่าวถึงการใช้สื่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในคู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรว่า สื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรมีมากมายหลายชนิด แต่สื่อส่วนใหญ่ที่นักส่งเสริมการเกษตรใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ สื่อบุคคล สอดคล้องกับ บุหลัน กุลวิจิตร (2560, น. 15) ศึกษาเรื่องสื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0 ว่าสื่อบุคคลเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงและใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด สามารถจูงใจเกษตรกรได้ด้วยการพูดคุยแบบเป็นกันเองเพราะเป็นสื่อที่ต้องมีการเผชิญหน้า เห็นหน้าค่าตากัน ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคลจะทราบปฏิกิริยาตอบกลับจากเกษตรกรได้ทันทีทันใด เนื่องจากเห็นอากัปกิริยาซึ่งกันและกันและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งของตนเอง และเกษตรกรได้ตลอดเวลาเพื่อให้การสื่อสารนั้นบรรลุเป้าหมาย สำหรับสื่อชนิดอื่นๆ มีความจำเป็นที่นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพื่อประกอบการสื่อสารในการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร รวมทั้งพัฒนานักส่งเสริมการเกษตรให้เป็นวิทยากรที่ดี มีความเป็นนักส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ ในขณะที่การศึกษาของ ระรื่นจิต ล้าเลิศ (2555, น. 83) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการใช้ประโยชน์สื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีปัญหาในด้านการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตร คือ สื่อไม่ทันสมัย มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบันและไม่เพียงพอ รวมทั้งมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ ดังนั้น การใช้สื่อเพื่อประกอบการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีเนื้อหาสาระที่ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและตรงตามความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมาย คือ เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรมีความน่าสนใจ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ประสบปัญหามากที่สุด

จังหวัดภูเก็ต มีการปลูกมะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวและเป็นส่วนประกอบสำคัญในเมนูอาหารพื้นเมือง แต่ในปัจจุบันพบแมลงศัตรูมะพร้าวระบาดหลายชนิด โดยเฉพาะด้วงแรดมะพร้าว แม้จะมีการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวที่หลากหลาย ทั้งการเขตกรรม การใช้แบบชีววิธี และการใช้สารเคมี แต่ก็ยังพบว่าการระบาดของในพื้นที่ ซึ่งเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการป้องกันกำจัดด้วงแรดโดยชีววิธี ผ่านสื่อบุคคล คือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพียงช่องทางเดียวและยังไม่มีสื่อสำหรับถ่ายทอดความรู้การป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวที่ครอบคลุม สอดคล้องกับ บุหลัน กุลวิจิตร (2560, น. 2443) ศึกษาเรื่องสื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0 ว่าการรับสารสนเทศจากนักส่งเสริมการเกษตรอาจก่อให้เกิดความล่าช้าและไม่ทันการ เนื่องจากในปัจจุบันมีแหล่งสารสนเทศทางการเกษตรมากขึ้นจึงมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้จากหลายๆ ช่องทาง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงจำเป็นต้องมีสื่อที่เหมาะสมสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวมาเป็นตัวช่วยร่วมกับสื่อบุคคล จากปัญหาดังกล่าว การศึกษาการใช้สื่อในเรื่อง การใช้สื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ในจังหวัดภูเก็ต จะทำให้เกษตรกรมีความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ และปัญหาการระบาดของด้วงแรดมะพร้าวของเกษตรกร จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาความต้องการของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่มีต่อสื่อเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว
3. เพื่อศึกษาการใช้และประเมินสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษานี้ มี 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว ที่ขึ้นทะเบียนปลูกมะพร้าวกับสำนักงานเกษตรจังหวัดภูเก็ต ปี พ.ศ. 2561 ในพื้นที่ 3 อำเภอของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง จำนวน 861 คน ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane กำหนดค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.07 และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน แล้วนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ทำการทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.96 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามใช้ได้ และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบสอบถามกับเกษตรกร จำนวน 20 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละตอนมากกว่า 0.800 แสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ (2) กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบการเรียนรู้จากสื่อทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกเฉพาะกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในพื้นที่ที่มีการระบาดของด้วงแรดมะพร้าวมาก ได้แก่ อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 31 คน (3) กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่มีการปลูกมะพร้าว เพื่อสัมภาษณ์แหล่งความรู้และความต้องการสื่อ ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 6 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ โดยกำหนดเกณฑ์จากคะแนนน้ำหนัเฉลี่ย 1.00-1.80=น้อยที่สุด 1.81-2.60=น้อย 2.61-3.40=ปานกลาง 3.41-4.20=มาก 4.21-5.00=มากที่สุด และการทดสอบ t-test ความรู้ก่อนและหลังการรับสื่อ

ผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร จังหวัดภูเก็ต ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 59.08 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพทำสวนเป็นอาชีพหลักและอาชีพรองมากที่สุด มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.85 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 10.36 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 3.63 ไร่ มีรายได้จากการปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 273,742.31 บาท/ปี รายได้จากภาคการเกษตรอื่นๆ เฉลี่ย 231,338.24 บาท/ปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 257,538.46 บาท/ปี รายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 399,796.77 บาท/ปี ต้นทุนการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 2,567.86 บาท/ปี เกษตรกรส่วนมากไม่ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและตำแหน่งภายในชุมชน แต่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ คือ กลุ่มเกษตรกร

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

2. ความรู้ แหล่งความรู้และความต้องการสื่อเกี่ยวกับศัตรูมะพร้าว

1) ความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าว จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าว พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าวอยู่ในระดับมาก และจากการเปรียบเทียบความรู้ก่อนและหลังเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อพบว่า ก่อนได้รับสื่อ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าวอยู่ในระดับมากที่สุด และหลังได้รับสื่อ เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าวอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ก่อนและหลังใช้สื่อของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังได้รับสื่อ พบว่า มีความแตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ เมื่อเกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อการเรียนรู้และคำอธิบายเพิ่มเติมมากขึ้นจะทำให้เกิดความเข้าใจและมีแนวโน้มสามารถตอบคำถามได้เพิ่มขึ้น

2) แหล่งความรู้เกี่ยวกับความรู้และเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว เกษตรกรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่มและสื่อสารมวลชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อกลุ่มมากกว่าสื่ออื่นๆ รองลงมาคือ สื่อมวลชน และสื่อบุคคล

3) ความต้องการเนื้อหาสาระในการถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว พบว่า เกษตรกรต้องการเนื้อหาสาระในระดับมากที่สุด 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ลักษณะและวงจรชีวิตของด้วงแรดมะพร้าว (ค่าเฉลี่ย 4.30) 2) การป้องกันกำจัดโดยชีววิธี คือ การใช้เชื้อราเขียวเมตาไรเซียม และการทำกองล่อ (ค่าเฉลี่ย 4.26) 3) ลักษณะการทำลายและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการระบาดของด้วงแรดมะพร้าว (ค่าเฉลี่ย 4.25) และ 4) ผลกระทบจากการทำลายของด้วงแรดมะพร้าว (ค่าเฉลี่ย 4.22) เกษตรกรต้องการเนื้อหาสาระในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี คือ การใช้ลูกเหม็น และการราดสารฆ่าแมลงบริเวณคอมะพร้าว (ค่าเฉลี่ย 4.19) และ 2) การป้องกันกำจัดโดยวิธีเขตกรรม คือ การรักษาความสะอาดและกำจัดเศษวัสดุในสวนมะพร้าว และการเผาทำลายต้นมะพร้าวที่โคนหรือยืนต้นตาย (ค่าเฉลี่ย 4.17)

3. สภาพปัญหาการระบาดของและการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว

1) ระดับความเป็นปัญหาการระบาดของและการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาเกี่ยวกับด้วงแรดมะพร้าว สัตว์ฟันแทะศัตรูมะพร้าว แมลงดำหนามมะพร้าว ด้วงวงมะพร้าว และหนอนหัวดำมะพร้าว ตามลำดับ

2) ระดับความรุนแรงในการระบาดของแมลงศัตรูมะพร้าว ปี 2560-2561 พบว่า โดยภาพรวมระดับของปัญหามีลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วงแรดมะพร้าวและหนอนหัวดำมะพร้าว

4. ความต้องการ ความพึงพอใจและข้อเสนอแนะต่อเนื้อหาสาระในสื่อ

1) ความต้องการสื่อเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว แบ่งออกเป็นด้านต่างๆ จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพและภาษา ด้านตัวอักษร สี และเสียง และด้านการใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ที่มีต่อสื่อเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านเนื้อหามากกว่าเจ้าหน้าที่ ด้านภาพและภาษาเจ้าหน้าที่มีความต้องการมากกว่าเกษตรกร ในขณะที่ด้านตัวอักษร สี และเสียง เกษตรกรและเจ้าหน้าที่มีความต้องการที่ไม่แตกต่างกัน และด้านการ ใช้งานเกษตรกรมีความต้องการมากกว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

2) ความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระของสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวหลังได้รับความรู้จากสื่อ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านการใช้งานอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด รองลงมาคือความพึงพอใจเท่าๆ กัน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพและภาษา และด้านตัวอักษร สี และเสียง ตามลำดับ

3) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว พบว่า เกษตรกรเห็นว่าเนื้อหาบทเรียนในด้านเวลาที่ใช้ในการดูสื่อวีดิทัศน์ ไม่ควรเกิน 30 นาที และเวลาที่ใช้ในการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง เนื่องจากจะทำให้ความสนใจในการเรียนรู้ลดน้อยลง และควรทำแบบทดสอบก่อนและหลังทันที เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มเติมความรู้อีกอย่างน้อย 10 – 15 นาที เพื่อเน้นย้ำและสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้ระหว่างวิทยากรและเกษตรกรด้วยกันเอง นอกจากนี้ เกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่ให้ความรู้เกี่ยวกับด้วงแรดมะพร้าวก่อนการสัมภาษณ์ เนื่องจากในบางพื้นที่ เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องแมลงศัตรูมะพร้าวมากนัก พร้อมทั้งต้องการสื่อที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติตามได้ มีการให้ความรู้ในเรื่องการทำกองล่อ การผลิตเชื้อราเขียว (เมตาไรเซียม) การใช้สารฟีโรโมนและสารเคมี เนื่องจากยังไม่รู้จัก

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 59.08 ปี จบการศึกษาประถมศึกษา สอดคล้องกับ พิษณุภาค จันทน์นิยมาธรรณ (2559, น. 100) ได้ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ของเกษตรกรในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี และ 51-60 ปี สอดคล้องกับจุฑามาศ กริพานิช (2556, น. 50) ศึกษาการพัฒนาชุดสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุ 56 ปี จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก ทำให้มีประสบการณ์ในการทำงาน สามารถเข้าใจสภาพปัญหาและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การป้องกันกำจัดศัตรูมะพร้าวได้มาก มีการประกอบอาชีพทำสวนเป็นอาชีพหลักและอาชีพรองในครัวเรือน มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 1.85 คน พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 10.36 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 3.63 ไร่ รายได้จากการปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 273,742.31 บาทต่อปี รายได้จากภาคการเกษตรอื่น ๆ เฉลี่ย 231,338.24 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 257,538.46 บาทต่อปี รายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 399,796.77 บาทต่อปี และต้นทุนการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 2,567.86 บาทต่อปี สอดคล้องกับจุฑามาศ กริพานิช (2556, น. 50) พบว่าพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ระหว่าง 1-25 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าว 1-10 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปีจากการปลูกมะพร้าวไม่เกิน 10,000 บาท ไม่มีตำแหน่งการเป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนและการดำรงตำแหน่งภายในชุมชน แต่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอื่นๆ

2. ความรู้ แหล่งความรู้และความต้องการเนื้อหาสาระของสื่อเกี่ยวกับศัตรูมะพร้าว ผลการวิจัย พบว่า

1) ความรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าว ที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องมากที่สุด คือ ด้วงแรดเป็นศัตรูที่ร้ายแรงสำหรับมะพร้าวมาก ส่วนประเด็นความรู้ที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุด คือ การทำกองล่อ ไม่สามารถควบคุมด้วงแรดมะพร้าวได้ อาจจะเป็นเพราะการส่งเสริมในด้านความรู้และทดลองปฏิบัติยังมีน้อย สอดคล้องกับบรรณรัตน์ จิตส์ (2555, น. 83) กล่าวว่า

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

เจ้าหน้าที่มีปัญหาในการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตร คือ สื่อไม่ทันสมัย มีเนื้อหาไม่เป็นปัจจุบันและไม่เพียงพอ ซึ่งการทำกองล้อเป็นการควบคุมโดยชีววิธี สามารถควบคุมด้วงแรดมะพร้าวได้ โดยใช้เชื้อราเมตาไรเซียมทำกองล้อ

2) แหล่งความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม และสื่อมวลชน พบว่าเกษตรกรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีแหล่งความรู้และระดับการได้รับข้อมูลข่าวสารภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งแหล่งความรู้ที่ได้รับของเกษตรกรส่วนใหญ่จะได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้เข้าไปส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกร รวมทั้งแนะนำให้เกษตรกรศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น การศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ที่สามารถค้นหาข้อมูลได้สะดวก ทุกที่ ทุกเวลา แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเครื่องมือที่ทันสมัยเพียงพอ ไม่มีสัญญาณการรับสื่อออนไลน์ที่มีความรวดเร็ว และสภาพพื้นที่และพื้นฐานการใช้ชีวิตของเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าถึงสื่อออนไลน์

3) ความต้องการเนื้อหาสาระของสื่อ ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ด้านลักษณะและวงจรชีวิตของด้วงแรดมะพร้าว การทำลายและสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการระบาดของด้วงแรดมะพร้าว ผลกระทบจากการทำลายของด้วงแรดมะพร้าว การป้องกันกำจัดโดยวิธีเขตกรรม โดยวิธีกล และโดยใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเจ้าหน้าที่มีความต้องการในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

3. ปัญหาการระบาดและการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นปัญหาการระบาดและการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่า โดยภาพรวมระดับของปัญหามานกลาง ได้แก่ ด้วงแรดมะพร้าว สัตว์ฟันแทะศัตรูมะพร้าว แมลงดำหนามมะพร้าว ด้วงงวงมะพร้าว และหนอนหัวดำมะพร้าว

4. ความต้องการและความพึงพอใจต่อสื่อ ผลการวิเคราะห์ความต้องการสื่อเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ในด้านต่างๆ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพและภาษา ด้านตัวอักษรสีและเสียง และด้านการใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดประเด็นย่อยของแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง เกษตรกรมีความต้องการสื่อเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ที่มีความถูกต้อง ชัดเจน น่าเชื่อถือ มากที่สุด แต่เวลาในการดูสื่อไม่ครบนานจนเกินไป เนื่องจากจะทำให้ ความสนใจลดน้อยลง สอดคล้องกับชาลทอง ภูนิยม (2542, น. 110-113) ศึกษาสภาพความต้องการและปัญหาการใช้สื่อของฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสำนักงานประมงจังหวัด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาสาระในสื่อที่มีการปรับปรุง เนื้อหาให้ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและมีความน่าสนใจ

ความพึงพอใจของเกษตรกรหลังได้รับความรู้จากสื่อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นเนื้อหาที่มีความถูกต้อง ชัดเจน น่าเชื่อถือ สอดคล้องกับ สุภาพร พงษ์โพธิ์เจริญ (2551, น. 69-76) ศึกษาการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการเนื้อหาสาระในสื่อที่กระชับ อ่านง่าย มีความถูกต้อง

2) ด้านภาพและภาษา ในภาพรวมเกษตรกรมีความต้องการมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภาพร พงษ์โพธิ์เจริญ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจในด้านภาษาที่ใช้และภาพประกอบมีความชัดเจนทำให้เข้าใจง่ายอยู่ในระดับมาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

ความพึงพอใจของเกษตรกรหลังได้รับความรู้จากสื่อ ผลการวิเคราะห์ พบว่าในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกๆด้าน สอดคล้องกับจุฑามาศ กริพานิช (2556, น. 107) ศึกษาการพัฒนาชุดสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าว ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจด้านภาพประกอบขนาดใหญ่ และคำอธิบายสั้นๆ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและความสมบูรณ์ของชุดสื่อมากยิ่งขึ้น สามารถปฏิบัติตามได้ทันที

3) **ด้านตัวอักษร สีและเสียง** เกษตรกรมีความต้องการในภาพรวมมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นขนาดตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย สอดคล้องกับศักดา ประจุกศิลป์ (2543, น. 105) กล่าวถึงการประดิษฐ์ตัวอักษรสำหรับการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ ว่าต้องเลือกแบบหรือลักษณะของตัวอักษร และสีของ ตัวอักษร โดยคำนึงถึงผู้อ่านว่าเป็นใคร รวมทั้งสีที่ใช้จะต้องให้ผู้อ่านสามารถอ่านได้ง่ายที่สุด อีกทั้งไม่ควรใช้แบบตัวอักษรหรือสีมากเกินไป 3 แบบในหนึ่งหน้ากระดาษเพื่อให้สื่อมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งนี้ประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในด้าน ตัวอักษร สี และเสียง คือ ขนาดและสีของตัวอักษร ชัดเจน ไม่เล็กจนเกินไป หรือไม่ใหญ่จนทำให้บดบังสาระของสื่อวิทัศน์ และเสียงบรรยายประกอบภาพทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

ความพึงพอใจของเกษตรกรหลังได้รับความรู้จากสื่อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับพิชญากัด จันทรนิยามาธรณ์ (2559, น. 135) ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สื่อประกอบบทเรียนที่มีทั้งตัวอักษร ภาพประกอบที่มีสีสัน และวิทัศน์ สามารถดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างได้

4) **ด้านการใช้งานระบบอิเล็กทรอนิกส์** เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าประเด็นรูปแบบหน้าจอของบทเรียนมีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สอดคล้องกับวิภา อุดมฉันท (2544, น. 108) กล่าวถึงการผลิตสื่อโทรทัศน์และสื่อคอมพิวเตอร์ ในประเด็นด้านการวางรูปแบบของบทเรียนให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของระบบคอมพิวเตอร์ต้องได้รับ การออกแบบตามหลักการและทฤษฎีทางด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษาและจิตวิทยา เพื่อให้เหมาะสมกับเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างด้านบุคคลและมีความน่าสนใจ สามารถกระตุ้นเร้าความสนใจแก่เกษตรกรได้ดี ส่วนประเด็นการเข้าสู่เว็บไซต์ต้องทำได้ง่าย สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลว่าการเรียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มีข้อดี คือ สามารถย้อนกลับไปได้หลายๆ ครั้ง เรียนรู้ได้สะดวก รวดเร็ว เรียนที่ไหนก็ได้ และสามารถเลือกเรียนด้านที่สนใจได้ แต่มีข้อเสียตรงที่ไม่สามารถตอบโต้ หรือซักถามประเด็นที่สงสัยได้เหมือนการฝึกอบรมในห้องเรียน และเป็นวิธีการที่ค่อนข้างยากสำหรับคนสูงอายุ เพราะไม่มีความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ประกอบกับบางพื้นที่ยังมีความเรื่องเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์บ้าง แต่ถ้ามีเจ้าหน้าที่มาสอนหรือแนะนำ ก็สามารถเรียนรู้ได้ไม่ยาก

ความพึงพอใจของเกษตรกรหลังได้รับความรู้จากสื่อ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกร มีความพึงพอใจมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นวิธีเข้าสู่เนื้อหาบทเรียนง่ายไม่ซับซ้อน สอดคล้องกับพิชญากัด จันทรนิยามาธรณ์ (2559, น. 135) ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าวผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) ของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า บทเรียน e-Learning ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กันอย่างมีระบบระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา ตลอดจนการนำเสนอในรูปแบบเว็บไซต์เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีองค์ประกอบอย่างครบถ้วน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

5. ข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับสื่อเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว

- 1) เนื้อหาบทเรียนในด้านเวลาที่ใช้ในการดูสื่อวีดิทัศน์ ไม่ควรเกิน 30 นาที และเวลาที่ใช้ในการสาธิต/ฝึกปฏิบัติ ไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมง เนื่องจากจะทำให้ความสนใจในการเรียนรู้ลดน้อยลง
- 2) ควรทำแบบทดสอบก่อนและหลังทันที เพื่อนำมาใช้ในการเพิ่มเติมความรู้ อีก อย่างน้อย 10 – 15 นาที เพื่อเน้นย้ำและสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้ระหว่างวิทยากร และเกษตรกรด้วยกันเอง
- 3) เกษตรกรต้องการสื่อที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติตามได้ สอดคล้องกับ ระเบียบฯ กาญจนฯ วรรค 2 (2556, น. 94-95) ศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในระดับมาก เพราะสื่อสังคมออนไลน์สามารถสืบค้นและเผยแพร่ข้อมูลได้ง่าย เป็นการสื่อสารและโต้ตอบได้ทันที เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว
- 4) เกษตรกรต้องการความรู้ในเรื่องการทำกองล่อ การผลิตเชื้อราเขียว (เมตาไรเซียม) การใช้สารฟีโรโมน และการใช้สารเคมี เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนปลูกมะพร้าวเพื่อบริโภคในครัวเรือน จึงไม่แน่ใจเกี่ยวกับการใช้สารเคมีและความปลอดภัยในพื้นที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานด้านการใช้สื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวแก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

- 1) สื่อบุคคล เป็นสื่อที่เจ้าหน้าที่ใช้เป็นแหล่งความรู้เพื่อถ่ายทอดแก่เกษตรกรโดยตรง ดังนั้น การให้ความรู้หรือฝึกอบรมทักษะเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ให้กับสื่อบุคคล เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเกษตรกร เพื่อให้ผู้นำชุมชนเหล่านี้ไปช่วยแนะนำและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับแก่เกษตรกรในชุมชนต่อไป
- 2) เกษตรกรควรหาข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติม ด้านการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวหรือการเกษตรหลายๆ ช่องทาง เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาสวนมะพร้าวมากขึ้น
- 3) เกษตรกรควรมีการจัดแหล่งขยายพันธุ์ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุด ลงทุนน้อย และสะดวกเพราะอยู่บนพื้นดินสามารถกำจัดไข่ หนอน ดักแด้และตัวเต็มวัย ไม่ให้เพิ่มปริมาณได้
- 4) เกษตรกรควรนำความรู้ที่ได้รับการส่งเสริมมาปรับใช้ในพื้นที่ การเกษตรของตนเองให้เกิดประโยชน์ เช่น ทำกองล่อ ใช้เชื้อราเขียวเมตาไรเซียม หรือผลิตกับดักฟีโรโมนใช้เอง ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร ช่วยลดต้นทุนการกำจัดด้วงแรดมะพร้าว
- 5) เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มภายในชุมชนมากขึ้นและต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางในการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวอย่างถูกวิธี อีกทั้งเป็นการควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของด้วงแรดมะพร้าว จากสวนหนึ่งไปยังอีกสวนหนึ่งอีกด้วย
- 6) เกษตรกรควรหาจุดขายของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นตราสัญลักษณ์ มาตรฐานของสินค้า เพื่อให้เป็นที่น่าสนใจ น่าเชื่อถือและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค นอกจากนี้ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อตั้งราคากลางและสร้างเครือข่าย ระหว่างกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว โดยการรวมกลุ่มของเกษตรกรแบบนี้จะสามารถทำให้มีอำนาจในการต่อรองด้านราคากับพ่อค้าคนกลาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

กำหนดขนาดมาตรฐานของสินค้าให้มีขนาดเท่ากัน ไม่ให้เกิดข้อเปรียบเทียบทางการค้า และสามารถตลาดภายนอกเพื่อจำหน่ายมะพร้าวได้เอง

7) เกษตรกรควรเรียนรู้ด้านการแปรรูปมะพร้าวเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม หากมะพร้าวที่จำหน่ายแบบผลสด ได้ราคาไม่ดีหรือมีผลผลิตออกมาจนเกินไป ก็สามารถนำมาแปรรูปเป็นสินค้าอย่างอื่นได้ เช่น การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น เป็นต้น

8) เกษตรกรพบปัญหาเกี่ยวกับการระบาดของด้วงแรดมะพร้าว เช่นการกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เกษตรกรควรขอคำปรึกษาจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ราษฎรชาวบ้าน หรือศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อช่วยให้ข้อมูลและแนะนำแก้ไขปัญหา

2. ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่และหน่วยงาน

1) เจ้าหน้าที่ควรส่งเสริมและถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว ตั้งแต่การศึกษา ลักษณะ พฤติกรรมและวงจรชีวิตของด้วงแรดมะพร้าว โดยตัวเต็มวัยเท่านั้นที่เป็นศัตรูพืช บินขึ้นไปกัดเจาะโคนทางใบมะพร้าว ทำให้ทางใบหักง่าย และยังกัดเจาะทำลายยอดอ่อน ทำให้ทางใบที่เกิดใหม่ไม่สมบูรณ์ มีรอยขาดแหว่งเป็นรูๆ คล้ายรูปสามเหลี่ยม ถ้าโดนทำลายมากๆ ทำให้ใบที่เกิดใหม่แคระแกร็น รอยแผลที่ถูกด้วงแรดกัดเป็นเนื้อเยื่ออ่อน ทำให้ด้วงแรดมะพร้าวเข้ามาวางไข่ หรือทำให้เกิดโรคยอดเน่า จนถึงต้นตายได้ในที่สุด การป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว สามารถทำได้โดยวิธีเขตกรรม วิธีกล การใช้กับดักฟีโรโมน และชีววิธี

2) การใช้สื่อออนไลน์ เป็นแหล่งความรู้แก่เกษตรกรนั้น เจ้าหน้าที่ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อออนไลน์ของกรมส่งเสริมการเกษตรและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย เนื่องจาก เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้รวดเร็วทุกที่ทุกเวลา และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3) เจ้าหน้าที่ควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวหลายๆช่องทาง เพื่อให้เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆที่หลากหลายมากขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆในการช่วยเหลือด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิตเพิ่มมากขึ้น และร่วมดำเนินงานแบบบูรณาการกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่เพื่อให้การป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4) เจ้าหน้าที่ควรแนะนำวิธีการผลิตเชื้อราเขียวเมตาไรเซียม เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปผลิตเองได้ เนื่องจากเป็นวิธีที่ปลอดภัย ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต้นทุนการผลิตต่ำ

5) เจ้าหน้าที่ควรจัดฝึกอบรมและสาธิตเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว การกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ไปใช้ในพื้นที่แปลงของตนเองและถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรใกล้เคียง โดยเกษตรกรสามารถขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่เพื่อใช้แก้ไขปัญหาได้

6) การส่งเสริมเกษตรกรต้องได้รับความร่วมมือกันของหลายๆ ภาคส่วน ซึ่งทุกฝ่ายต้องมีความเข้าใจ และให้ความสำคัญ ในการให้ความรู้แก่เกษตรกรเรื่องระบบการจัดการตลาดแบบมีประสิทธิภาพ การพัฒนาผลผลิต การใช้เทคโนโลยีเพื่อประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์และช่องทางการตลาดของเกษตรกร ตลอดจนหาช่องทางการจำหน่ายให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

3. ข้อเสนอแนะนโยบาย

- 1) ควรมีการจัดสรรงบประมาณ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับการเรียนรู้เกี่ยวกับศัตรูมะพร้าวอย่างครอบคลุมและครบถ้วน
- 2) การสนับสนุนส่งเสริมด้านปัจจัยการผลิตและการตลาด โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของแต่ละพื้นที่
- 3) การเพิ่มช่องทางทางการค้าและการส่งออก ผลผลิตทางการเกษตร

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อทราบความพึงพอใจของเกษตรกร และความต้องการสนับสนุนจากภาครัฐ
- 2) ควรทำการวิจัยด้านการเข้าถึงสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อศึกษาหาข้อมูลใหม่ๆ มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าวต่อไป
- 3) ควรศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดด้วงแรดมะพร้าว เช่น การปลูก การดูแลรักษา และการป้องกันกำจัด
- 4) ควรรวมกลุ่มกันเรียนรู้ ในด้านการเพิ่มมูลค่าและการแปรรูปมะพร้าว เช่น อาหาร การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น มะพร้าวเผาพร้อมฝาเปิด และการแปรรูปมะพร้าว
- 5) ควรทำการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่มีทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะเป็เกษตรกรส่วนใหญ่ในอนาคต และอาจมีความต้องการสื่อการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจแตกต่างไปจากเกษตรกรรุ่นเก่า

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2556). คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร. การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จุฑามาศ กริพานิช. (2556). การพัฒนาชุดสื่อสำหรับถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันกำจัดหนอนหัวดำมะพร้าวในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชาลทอง ภูนิยม. (2542). สภาพความต้องการและปัญหาในการใช้สื่อของฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาอาชีพสำนักงานประมงจังหวัด วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา) สาขาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุหลัน กุลวิจิตร. (2560). สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0*. วารสารวิชาการVeridian E –Journal, Silpakorn University, 10(3), 2441.
- ประวิณนุช กาญจนจรัสศักดิ์. (2556). การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พิชญากค์ จันทรนิยมาธรณ์. (2559). การพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตข้าว ผ่านระบบอีเลิร์นนิง (e-Learning) ของเกษตรกร ในจังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9

The 9th STOU National Research Conference

- ระรินจิต ลำเลิศ. (2555). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อส่งเสริมการเกษตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาพร พงษ์โพธิ์เจริญ. (2551). *การพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร อำเภอนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.